

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL ŪKIO MINISTERIJOJE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2012 m. liepos 16 d. Nr. FA-P-20-6-44
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2011-06-14 pavedimą Nr. P-20-6

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Vida Balčiūnienė (grupės vadovė)
Dovilė Bilotienė
Inga Arlauskienė

Auditas pradėtas 2011-06-14
Auditas baigtas 2012-07-16

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Įžanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	6
1. Pastebėjimai dėl metinių biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų	6
2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo	6
2.1. Dėl biudžeto lėšų skyrimo netinkamoms finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų išlaidoms padengti	6
2.1.1. Dėl biudžeto lėšų skyrimo netinkamoms finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų kapitalo formavimo išlaidoms padengti	6
2.1.2. Dėl biudžeto lėšų skyrimo pavaldžiai įstaigai netinkamoms finansuoti išlaidoms padengti	9
2.2. Ministerijai pavaldžioje įstaigoje Lietuvos tekstilės institute	11
2.2.1. Dėl viešųjų pirkimų	11
2.2.2. Dėl tarnybinio atlyginimo dydžio nustatymo	11
2.2.3. Dėl turto įregistravimo Nekilnojamojo turto registre ir naudojimo	12
2.3. Dėl biudžeto asignavimų skyrimo kitų subjektų finansavimui	13
3. Vidaus kontrolės sistemos įvertinimas	14
4. Rekomendacijos	14
Priedai	16

IŽANGA

Audito tikslas – teisėtumo požiūriu įvertinti valstybės biudžeto asignavimų 2012 metams planavimą; audituojamo subjekto 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę; valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, formuojanti valstybės politiką, organizuojanti, koordinuojanti ir kontroliuojanti jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais – ją įgyvendinanti ūkio ministrui pavestose valdymo srityse. Adresas: Gedimino pr. 38 / Vasario 16-osios g. 2, 01104 Vilnius; identifikavimo kodas 188621919.

Audituojamu laikotarpiu Ūkio ministerijai vadovavo ministras Dainius Kreivys (iki 2011-03-16) ir Rimantas Žylius (nuo 2011-03-17), vyriausiojo buhalterio funkcijas vykdė Finansų ir apskaitos skyriaus vedėja Stasė Rimkienė.

Audituojamas laikotarpis – 2011 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami valstybinio audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinami Ūkio ministerijos ir 9 jai pavaldžių biudžetinių įstaigų 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai.

Konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė:

- Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų 2011 m. gruodžio 31 d. aiškinamasis raštas;
- Įmokų į biudžetą, skiriamų specialiosioms programoms finansuoti, 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 1);
- Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2);
- Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 3);
- Mokėtinų ir gautinų sumų 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 4).

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį sudarė:

- Finansinės būklės ataskaita pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Veiklos rezultatų ataskaita pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Pinigų srautų ataskaita pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- Grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis;
- 2011 m. finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Ūkio ministerija ir devynios jai pavaldžios įstaigos 2011 metais vykdė 2 programas:

- „Ūkio ministerijos reorganizavimo laikotarpio energetikos srities Europos Sąjungos ir bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimas“ (kodas – 01 02);
- „Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programa“ (kodas – 01 05).

Programoms patvirtinta 1 360 454,1 tūkst. Lt asignavimų: 1 357 068,1 tūkst. Lt išlaidoms (iš jų 31 836,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 3 386,0 tūkst. Lt turtui įsigyti. Be to, 2010 metais nepanaudoti specialiųjų programų likučiai, kurie sudarė 45 387,4 tūkst. Lt, perkelti į 2011 metų asignavimų planą.

2011 metais iš valstybės biudžeto gauta ir panaudota 962 699,8 tūkst. Lt asignavimų: 954 342,9 tūkst. Lt išlaidoms (iš jų 31 343,1 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 8 356,9 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis, kaip nurodyta konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje, 2011 metų pradžioje buvo iš viso 1 364 822,0 tūkst. Lt, pabaigoje – 1 276 527,4 tūkst. Lt.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškraipymų ir valstybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Ūkio ministerijoje ir jai pavaldžiose biudžetinėse įstaigose suplanavome ir atlikome audito procedūras – vertinome 2011 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą.

Audito metu, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, atlikta:

- išsami rizikos analizė (audito planavimo etape), kuri leido panaudoti rizika ir reikšmingumu pagrįstą audito metodiką, audito darbą sutelkiant didžiausios rizikos srityse;
- tvarkos aprašų, taisyklių, įsakymų ir kitų dokumentų peržiūra ir nuoseklios peržiūros testai (kontrolės aplinkos tyrimas);
- ūkinių operacijų ir buhalterinių sąskaitų likučių išsamios ir analitinės audito procedūros (savarankiškos audito procedūros).

Taip pat buvo vertinama, kaip audituojamas subjektas laikėsi įstatymų ir kitų teisės aktų, sutartinių įsipareigojimų ir kt. Teisėtumo požiūriu įvertintas valstybės biudžeto asignavimų 2012 metams planavimas.

Svarbiausiose audito srityse (ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto, finansinio turto, pagrindinės veiklos ir kitos veiklos pajamų, pagrindinės veiklos ir kitos veiklos sąnaudų, įskaitant darbo užmokesčio, socialinio draudimo įmokų ir socialinių išmokų (pašalpų) atliktos savarankiškos audito procedūros. Tam buvo atrinkti geriausiai visumą reprezentavę audito pavyzdžiai. Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų, atsižvelgėme į aplinkybes, priežastis ir pasekmes.

Audito įrodymai gauti taikant skaičiavimo, patikrinimo, paklausimo, analitinės ir kitas audito procedūras.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai dėl metinių biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių duomenų

Audito metu reikšmingų pastebėjimų dėl Ūkio ministerijos 2011 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų nenustatėme. Pastebėjimai, neturintys įtakos reiškiant nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ataskaitų duomenų teisingumo, Ūkio ministerijai pateikti 2012-06-27 raštu Nr. S-(20-2229)-1545.

2. Pastebėjimai dėl valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo

2.1. Dėl biudžeto lėšų skyrimo netinkamoms finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų išlaidoms padengti

2.1.1. Dėl biudžeto lėšų skyrimo netinkamoms finansuoti iš Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšų kapitalo formavimo išlaidoms padengti

Ministerija, prisiimdama įsipareigojimus ir sudarydama sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemonės tinkamai neįvertino situacijos, kokių būdu ir kokiomis lėšomis būtų galima užbaigti projektų finansavimą, ir dviem projektams skyrė lėšas iš Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos padengti išlaidoms, kurios buvo pripažintos netinkamomis finansuoti ES lėšomis.

Ministerija skyrė 987,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų iš Ūkio ministerijos reorganizavimo laikotarpio energetikos srities Europos Sąjungos ir bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo programos (01 02) netinkamoms finansuoti Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis kapitalo formavimo (bendrabučių renovavimo) išlaidoms padengti: 860,6 tūkst. Lt Anykščių technologijos mokyklos projektui „Anykščių žemės ūkio mokomojo komplekso, bendrabučio bei valgyklos energetikos ūkio renovacija“ (paraiškos kodas VP3-3.4-ŪM-05-V-01-009) ir 126,7 tūkst. Lt Zarasų žemės ūkio mokyklos projektui „Zarasų žemės ūkio mokyklos pastatų energetinio ūkio modernizavimas“ (paraiškos kodas VP3-3.4-ŪM-05-V-01-002)¹.

¹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008-11-28 įsakymas Nr. 4-590 (2011-05-02 Nr. 4-284 redakcija) „Dėl finansavimo projektams, siekiantiems gauti Europos Sąjungos Struktūrinių fondų finansinę paramą pagal Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos Struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programą, skyrimo“, 2¹, 8¹ p.

2004–2006 metų laikotarpiu Ūkio ministerija administravo Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 1.2 priemonę „Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas“ (finansuoti tiek privataus, tiek viešojo sektoriaus projektai pagal skirtingas veiklų grupes, bendra finansavimo suma 283 932,0 tūkst. Lt). Dėl didesnio (286 858,0 tūkst. Lt), nei buvo planuojama, lėšų poreikio, priemonės įgyvendinimui numatyto finansavimo nepakako finansuoti vertinimo reikalavimus atitinkančias paraiškas, todėl ministerija priėmė sprendimą visoms paraiškoms kurios buvo pripažintos tinkamomis ir nepakako 2004–2006 m. laikotarpio priemonės lėšų, skirti finansavimą iš ateinančio 2007–2013 m. laikotarpio lėšų².

Ministerija, prisiimdama įsipareigojimus ir sudarydama sutartis dėl minėtų projektų, tinkamai neįvertino situacijos, koku būdu ir kokiomis lėšomis būtų galima užbaigti projektų finansavimą, ir minėtiems projektams skyrė lėšas³. Pagal pasirašytas trišales sutartis⁴ 2008 ir 2009 m. iš valstybės išdo sąskaitos išmokėta minėtoms mokykloms 3 558,4 tūkst. Lt: pagal Zarasų žemės ūkio mokyklos projektą – 776,9 tūkst. Lt, pagal Anykščių technologijos mokyklos projektą – 2781,5 tūkst. Lt, iš jų bendrabučio renovavimui išmokėta ES lėšų – 126,7 tūkst. Lt Zarasų žemės ūkio mokyklai, o 860,6 tūkst. Lt – Anykščių žemės ūkio mokyklai.

VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra, atlikusi projektų vykdytojų pateiktų mokėjimo prašymų pakartotinį vertinimą, bendrabučių rekonstrukcijos išlaidas priskyrė netinkamoms deklaruoti Europos Komisijai išlaidoms ir informavo apie tai Ūkio ministeriją 2010-04-02 raštu Nr. R4-4531 (13.1.5).

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-28 nutarimą Nr. 323⁵, asignavimų valdytojai turėjo preliminariai įvertinti, ar projektai tinkami finansuoti iš ES struktūrinės paramos pagal nutarimo 1.1.2 punkte nurodytus ES struktūrinės paramos lėšų administravimo ir kontrolės sistemą reglamentuojančius oficialiuosius teisės aktus ir ES struktūrinės paramos lėšų panaudojimo taisykles. 2006-07-11 Tarybos reglamento (EB) Nr. 1084/2006, įsteigiančio Sanglaudos fondą ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1164/943, 3 straipsnio c dalyje nustatyta, kad išlaidos būstui nėra tinkamos finansuoti iš fondo. Pagal Finansų ministerijos išaiškinimą, bendrabučiai yra

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 787 (su vėlesniais pakeitimais iki 2010-12-29 nutarimo Nr. 1856 redakcijos įsigaliojimo) „Dėl Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“.

³ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008-11-28 įsakymas Nr. 4-590, 2,8 p.

⁴ Paramos skyrimo projektams, įgyvendinamiems pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonių grupės „Energijos gamybos ir vartojimo efektyvumo bei atsinaujinančių energijos išteklių vartojimo didinimas“ priemonės, 2007-09-10 sutartis Nr. 8-387 (Ūkio ministerija, valstybinė biudžetinė įstaiga Anykščių žemės ūkio mokykla ir VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra) ir 2007-09-11 sutartis Nr. 8-393 (Ūkio ministerija, valstybinė biudžetinė įstaiga Zarasų žemės ūkio mokykla ir VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra).

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-28 nutarimas Nr. 323 (2010-11-10 Nr. 1601 redakcija) „Dėl projektų, kurių išlaidos gali būti bendrai finansuojamos iš Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal Europos Sąjungos Sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, planavimo ir įgyvendinimo pradžios ir veiksmų programų priedų rengimo“.

priskiriami būsto sąvokai, todėl iš Sanglaudos fondo negali būti remiami projektai, kuriuose numatytos išlaidos skirtos, bendrabučiams renovuoti⁶.

Pagal minėto nutarimo (2007-03-28 Nr. 323) 1.2 punktą, gavus atitinkamų ES struktūrinės paramos lėšų administravimo ir kontrolės institucijų išvadas, jei projektai nėra tinkami finansuoti iš ES struktūrinės paramos, kai projektų vykdytojai yra minėto nutarimo 1.1 punkte nurodyti Lietuvos Respublikos biudžeto asignavimų valdytojai, gali būti toliau įgyvendinami iš atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu atitinkamam nutarimo 1.1 punkte nurodytam asignavimų valdytojui patvirtintų asignavimų sumos.

Tačiau dėl bendrabučių renovavimo nei 2008, nei 2009 metais nebuvo planuotos lėšos ir teiktos paraiškos Finansų ministerijai biudžeto lėšoms gauti iš materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidų straipsnio (kodas 3.1) pagal reikalavimus, taikomus investiciniams projektams, kad jie būtų įtraukti į tų metų Valstybės investicijų programą, kaip reglamentuota Valstybės biudžeto lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklėse⁷.

Ūkio ministerija paaiškino, kad sprendimas skirti išlaidas būstui, tai yra, bendrabučiams renovuoti, buvo priimtas anksčiau nei Finansų ministerija, atsakydama į Ūkio ministerijos paklausimus, atlikusi išsamią nacionalinės teisės aktų analizę bei pasikonsultavusi su Europos Komisija (toliau – EK), priėmė sprendimą ir pateikė išaiškinimą, kad bendrabučiai yra priskirtini būstui. Projektų Nr. BPD04-ERPF-1.2.4-01-05/0189 ir Nr. BPD04-ERPF-1.2.4-01-05/0190 išlaidų apmokėjimo metu galutinis išaiškinimas dėl išlaidų tinkamumo dar nebuvo gautas⁸.

Ministerija, prisiimdama įsipareigojimus ir sudarydama sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones tinkamai neįvertino situacijos, koku būdu ir kokiomis lėšomis būtų galima užbaigti projektų finansavimą, ir dviem projektams skyrė 987,3 tūkst. Lt lėšų iš Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos padengti išlaidoms, kurios buvo pripažintos netinkamomis finansuoti ES lėšomis.

Kadangi dėl bendrabučių renovavimo nei 2008, nei 2009 metais nebuvo tinkamai planuotos lėšos ir teiktos paraiškos Finansų ministerijai biudžeto lėšoms gauti iš materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidų straipsnio pagal reikalavimus,

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2009-02-23 raštas Nr. 24.2-03-6K-0901919 „Dėl būsto sąvokos išaiškinimo“.

⁷ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimu Nr. 478 (su vėlesniais pakeitimais iki 2011-02-29 Nr. 205 redakcijos įsigaliojimo).

⁸ Ūkio ministerijos 2012-07-11 raštas Nr. (6.18-07)-3-3878) „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

taikomus investiciniams projektams, negalime patvirtinti, kad 987,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų panaudoti tai paskirčiai, kuriai turėjo būti naudojami.

2.1.2. Dėl biudžeto lėšų skyrimo pavaldžiai įstaigai netinkamoms finansuoti išlaidoms padengti

Negavome tinkamų ir pakankamų įrodymų nuomonei pagrįsti, kad ministerija 500 tūkst. Lt panaudojo Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programos vykdymo tikslams, nes Ūkio ministerija, perskirsčiusi 2011 m. Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programos (01 05) priemonėms skirtus asignavimus⁹, papildomai 500 tūkst. Lt skyrė pavaldžiai įstaigai Valstybiniam turizmo departamentui pripažintoms netinkamomis išlaidoms padengti.

Pavyzdys

Ūkio ministro 2011-01-11 įsakymu¹⁰ Valstybinio turizmo departamento prie Ūkio ministerijos projektui „Lietuvos turizmo galimybių prioritetinėse Lietuvos atvykstamojo turizmo rinkose pristatymas per Lietuvos turizmo informacijos centrus – atstovybes užsienyje“ skirtas finansavimas iki 3 475 tūkst. Lt pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priedo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 787, 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ VP3-1.3-ŪM-04-V priemonę „Turizmo informacinių paslaugų ir infrastruktūros plėtra ir turizmo rinkodaros skatinimas“ veiklos išlaidoms padengti iš Specialiosios Ekonomikos augimo ir konkurencingumo didinimo programos (Europos Sąjungos lėšos). Ministerija projekto vykdymui Valstybės turizmo departamentui 2011-02-04. pervedė 500,0 tūkst. Lt avansą. VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra, atsižvelgdama į Viešųjų pirkimų tarnybos išvadą, išlaidas, susijusias su išmokėtu avansu, pripažino netinkamomis finansuoti ir 2011-11-05 raštu Nr. R4-17332 (13.3.28-8) „Dėl projekto „Lietuvos turizmo galimybių prioritetinėse Lietuvos atvykstamojo turizmo rinkose pristatymas per Lietuvos turizmo informacijos centrus – atstovybes užsienyje“ projekto kodas Nr. VP3-1.3-ŪM-04-V-05-002“ įpareigojo Valstybinį turizmo departamentą grąžinti išmokėtą 500,0 tūkst. Lt avansą.

Pažymėtina, kad 500,0 tūkst. Lt lėšų 2011-11-29 grąžinta į valstybės išdo sąskaitą.

Valstybinis turizmo departamentas, įgyvendindamas projektą, su VšĮ „Investuok Lietuvoje“ sudarė 2010-12-06 paslaugų viešojo pirkimo–pardavimo sutartį Nr. S-89. Pirkimas vykdytas neskelbiamų derybų būdu¹¹ kreipiantis į vienintelį paslaugos tiekėją.

Atkreiptinas dėmesys, kad Viešųjų pirkimų tarnyba įvertino Valstybinio turizmo departamento viešąjį pirkimą „Lietuvos turizmo galimybių prioritetinėse Lietuvos atvykstamojo turizmo rinkose pristatymas per Lietuvos turizmo informacijos centrus – atstovybes užsienyje organizavimo ir vykdymo paslaugų pirkimas“, vykdytą neskelbiamų derybų būdu. Nustačiusi pažeidimus pasiūlė nutraukti sutartį, nes ji buvo sudaryta pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus (sprendimas priimtas 2011-04-13).

Valstybinis turizmo departamentas nesutiko su išvadoje pateiktais motyvais ir 2011 m. balandžio 26 d. kreipėsi¹² į Viešųjų pirkimų tarnybą, prašydamas atsižvelgti į papildomai pateiktus

⁹ Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2011–2013 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas ūkio ministro 2011-02-22 įsakymu Nr. 4-100 (2011-12-20 Nr.4-953 redakcija).

¹⁰ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011-01-11 įsakymas Nr. 4-16 „Dėl finansavimo projektams, siekiantiems gauti Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansinę paramą pagal Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos Struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programą, skyrimo“.

¹¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 56 straipsnio 1 dalies 3 punktas (2010-02-11 Nr. XI-678 ir 2011-09-29 Nr. X-1605 redakcijos).

¹² Valstybinio turizmo departamento 2011-04-26 raštas Viešųjų pirkimų tarnybai Nr. SD-434 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“.

paaiškinimus ir išdėstytus argumentus ir įvertinti rekomendacijas dėl sutarties nutraukimo, tačiau gavo atsakymą¹³, kad Viešųjų pirkimų tarnyba neturi teisinio pagrindo keisti jos anksčiau pateiktą (2011-04-13 raštas Nr. 4S-1311) išvadą. Sutarties vykdymas 2011 m. birželio 13 d buvo sustabdytas, tačiau Valstybinis turizmo departamentas nesutiko su Viešųjų pirkimų tarnybos sprendimu ir 2011 m. birželio 29 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą¹⁴ dėl Viešųjų pirkimų tarnybos priimtos išvados panaikinimo.

Ministerijoje 2011 m. rugsėjo 26 d. vykusiame pasitarime turizmo klausimais (pasitarimo pirmininkas – ūkio ministras R. Žylius) nuspręsta (protokolas Nr. 6) įpareigoti Valstybinį turizmo departamentą atsiimti skundą dėl Viešųjų pirkimų tarnybos išvados panaikinimo (protokolo Nr. 6 2.3 punktas), pagal kurią Valstybinis turizmo departamentas buvo įpareigotas nutraukti sutartį, prireikus organizuoti naują viešąjį pirkimą ir nedelsiant apie priimtus sprendimus dėl sutarties nutraukimo informuoti Viešųjų pirkimų tarnybą.

Pagal teisės teoriją vienas iš pagrindinių specialiųjų teisės principų, taikytinų teismo proceso metu, yra teisė kreiptis į teisumą teisminės gynybos. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teisumą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

Ministerija paaiškino priežastis, kodėl nebuvo kreiptasi į teisumą ir pasinaudota galimybe įsitikinti Viešųjų pirkimų tarnybos sprendimo įpareigoti nutraukti sutartį pagrįstumu ir teisėtumu, bylą išnagrinėjus teisme:

Ministerijos paaiškinimas, pateiktas 2012-07-11 rašte Nr. (6.18-07)-3-3878:

„<...> Ūkio ministerija, atsižvelgdama į paprastai ilgai trunkantį bylos nagrinėjimo procesą ir siekdama užtikrinti projekto tęstinumą, nepasinaudojo teise įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teisumą ir įsitikinti Viešųjų pirkimų tarnybos sprendimo pagrįstumu ir teisėtumu. Užsitęsęs bylos nagrinėjimui, nebūtų užtikrintas tolesnis projekto, kurio pagrindinis tikslas – skatinti atvykstantįjį turizmą, gerinti Lietuvos turizmo paslaugų konkurencines galimybes tarptautinėse turizmo rinkose ir Lietuvos turizmo sektoriaus veiklos efektyvumą, įgyvendinimas. Be to, nebūtų pasiekti ir pagrindiniai projekto rezultatai – pristatyti Lietuvos turizmo galimybes ir produktus bei vykdyti turizmo rinkodarą per 8 Lietuvos turizmo informacijos centrus (atstovybes) užsienyje.“

Negavome tinkamų ir pakankamų įrodymų nuomonei pagrįsti, kad ministerija 500 tūkst. Lt panaudojo Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programos vykdymo tikslams, nes Ūkio ministerija, perskirsčiusi 2011 m. Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programos (01 05) priemonėms skirtus asignavimus, papildomai 500 tūkst. Lt skyrė pavaldžiai įstaigai Valstybiniam turizmo departamentui pripažintoms netinkamomis išlaidoms padengti.

¹³ Viešųjų pirkimų tarnybos 2011-05-27 raštas Nr. 4S-1946 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“.

¹⁴ Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teisumui Nr. SD 741 „Dėl viešųjų pirkimų tarnybos išvados panaikinimo“.

2.2. Ministerijai pavaldžioje įstaigoje Lietuvos tekstilės institute

2.2.1. Dėl viešųjų pirkimų

Pavaldi įstaiga Lietuvos tekstilės institutas 2011 metais prekes ir paslaugas (išskyrus judriojo ryšio ir bilietų į dvi užsienio šalis (komandiruotėms) įsigijimą) už 3 414,9 tūkst. Lt pirkė neatlikusi viešojo pirkimo procedūrą, taigi pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo¹⁵ nustatytą tvarką. Institutas nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto skaidrumo principo, kuris suprantamas kaip viešumo užtikrinimas vykdant viešojo pirkimo procedūras ir pirmiausia sietinas su viešojo pirkimo paskelbimu, ir lygiateisiškumo principą, suponuojantį perkančiosios organizacijos prievolę visiems tiekėjams sudaryti vienodas sąlygas konkuruoti dėl viešojo pirkimo sutarties sudarymo. Institutas neužtikrino, kad būtų pasiektas minėto įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas pirkimo tikslas – vadovaujantis įstatyme nustatytais pirkimų principais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią racionaliai naudojant tam skirtas lėšas įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, nes nevykdė pirkimo pagal įstatymo nustatytus reikalavimus.

Pavaldi įstaiga Lietuvos tekstilės institutas, neatliko viešojo pirkimo procedūrą ir įsigijo prekių ir paslaugų už 3 414,8 tūkst. Lt, taigi nesilaikė Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme numatytų skaidrumo, nediskriminavimo ir lygiateisiškumo principų ir neužtikrino, kad būtų pasiektas pirkimų tikslas.

2.2.2. Dėl tarnybinio atlyginimo dydžio nustatymo

Ministerijai pavaldžios įstaigos Lietuvos tekstilės instituto direktoriui ir jo pavaduotojui gamybai tarnybiniai atlyginimai nustatyti nesivadovaujant mokslo ir studijų institucijų vadovų, jų pavaduotojų, akademinų padalinių vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimą reglamentuojančiais teisės aktais. Jiems per 2011 metus apskaičiuota 158,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino¹⁶ Mokslo ir studijų institucijų vadovų, jų pavaduotojų, akademinų padalinių vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo sąlygų aprašą, kuris reglamentuoja valstybinių mokslinių tyrimų institutų, kurių teisinė forma yra biudžetinė įstaiga, vadovų darbo apmokėjimą. Vadovaujantis Lietuvos tekstilės instituto įstatų 28 punktu¹⁷, instituto direktorių, tarybai pritarus, penkeriems metams skiria ir nustato jam atlyginimą steigėjas. Ūkio ministerija kaip steigėjas instituto direktoriaus atlyginimą nustatė nesivadovaudama minėtu nutarimu.

¹⁵ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2010-12-23 Nr. XI-1255 redakcija).

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-04 nutarimas Nr. 337 (2010-12-29 Nr. 1841 redakcija).

¹⁷ Valstybinės mokslo įstaigos Lietuvos tekstilės instituto įstatai, patvirtinti 1991-12-22.

Nustatyta, kad Lietuvos tekstilės instituto direktoriaus pavaduotojui gamybai tarnybinis atlyginimas nustatytas ne pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 337¹⁸ nuostatas.

Dėl to, kad ministerijai pavaldžios įstaigos Lietuvos tekstilės instituto direktoriui ir jo pavaduotojui tarnybiniai atlyginimai nustatyti nesivadovaujant mokslo ir studijų institucijų vadovų, jų pavaduotojų, akademinų padalinių vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimą reglamentuojančiais teisės aktais, negalime patvirtinti, kad Veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2011 m. gruodžio 31 d. duomenis nurodyta suma (158,6 tūkst. Lt) straipsnyje „Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos“ (B.I eil.) yra teisinga.

2.2.3. Dėl turto įregistravimo Nekilnojamojo turto registre ir naudojimo

Pavaldžios įstaigos Lietuvos tekstilės instituto valdomi ir naudojami žemės sklypai Kaune, Demokratų g. 53 (11443,13 m²) ir Neries krantinės g. 16 b (445,0 m²), bei kiti statiniai (asfaltuotas kelias ir aikštelė (4,0 tūkst. Lt vertės) neįregistruoti Nekilnojamojo turto registre, taigi nesivadovauta Nekilnojamojo turto registro įstatymo¹⁹ 9 straipsniu.

Pažymėtina, kad atlikti žemės sklypų ir kitų statinių teisinę registraciją institutui buvo nurodyta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Vidaus audito skyriaus 2011 m. balandžio 22 d. parengtoje Lietuvos tekstilės instituto vertinimo ataskaitoje Nr. VA2-14 (26.5-77). Institutas pateikė duomenis, kad parengti žemės sklypų planai derinami su atitinkamomis institucijomis ir ruošiami kitų statinių (asfaltuoto kelio ir aikštelės) dokumentacija, kuri bus pateikta VĮ Registrų centro Kauno filialui dėl įregistravimo.

Pavaldžios įstaigos Lietuvos tekstilės instituto valdomi ir naudojami žemės sklypai bei 4,0 tūkst. Lt vertės kiti statiniai neįregistruoti Nekilnojamojo turto registre, taigi pažeistas Nekilnojamojo turto registro įstatymo 9 straipsnis.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos tekstilės institutas reorganizuotas jungimo būdu prijungiant prie Fizinių ir technologijos mokslų centro²⁰. Fizinių ir technologijos mokslų centras perėmė Lietuvos tekstilės instituto teises ir pareigas nuo jo išregistravimo iš Juridinių asmenų registro 2012 m. sausio 2 dieną²¹. Pagal 2012 m. sausio 1 d. buhalterinės apskaitos duomenis reorganizuojamo Lietuvos tekstilės instituto patikėjimo teise valdomas, naudojamas ir disponuojamas valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas, apskaitos ir finansinės atskaitomybės

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, 2007-04-04 Nr. 337 (2010-12-29 Nr. 1841 redakcija).

¹⁹ Nekilnojamojo turto registro įstatymas, 1996-09-24 Nr. I-1539 (2007-06-28 Nr. X-1239 redakcija).

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-12-15 nutarimas Nr. 1784 „Dėl sutikimo reorganizuoti Lietuvos tekstilės institutą“.

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-17 nutarimas Nr. 302 (2011-12-21 Nr. 1500 redakcija) „Dėl Chemijos instituto, Fizikos instituto ir Puslaidininkių fizikos instituto reorganizavimo“.

dokumentai, teisės ir prievolės perduoti po reorganizavimo tęsiančiam veiklą Fizinių ir technologijos mokslų centrui.

2.3. Dėl biudžeto asignavimų skyrimo kitų subjektų finansavimui

Ministerija dalį biudžeto asignavimų kitiems subjektams suplanavo nesilaikydama teisės aktų, o išlaidas apskaitė pagal netinkamą ekonominės klasifikacijos straipsnį.

Metrologijos įstatymo 23 straipsnyje²² nurodyta, kad matavimo vienetų valstybinių etalonų, įskaitant cheminių matavimų etaloninius matavimo metodus ir priemones, įsigijimas, kūrimas, tobulinimas bei etalonų ir valstybinių laboratorijų išlaikymas finansuojami valstybės biudžeto ir kitomis lėšomis. Valstybės etalonus kurti, saugoti, naudoti ir tobulinti įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi įgalios valstybinių etalonų laboratorijos, kurių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė²³.

Ministerijai pavaldi įstaiga Valstybinė metrologijos tarnyba pagal su valstybės įmone Vilniaus metrologijos centru, Lietuvos energetikos institutu, Valstybiniu mokslinių tyrimų institutu ir Fizinių ir technologijos mokslų centru sudarytas sutartis iš Ūkio plėtros ir konkurencingumo didinimo programoje numatytų asignavimų straipsnio „Kitos paslaugos“ (kodas 2.2.1.1.1.30) pervedė 614,0 tūkst. Lt.

Kadangi minėtos įstaigos pagal Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą priskirtinos kitiems subjektams, joms reikalingus biudžeto asignavimus ministerija turėjo planuoti pagal Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktus ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 17, 18 ir 79¹ punktus, t. y. paskirstydama juos pagal ekonominę paskirtį: darbo užmokesčiui, išlaidoms ar turtui įsigyti. Be to, sutartis su kitais subjektais pagal minėtų taisyklių 79¹ punktą turėjo pasirašyti ministerija, o ne jai pavaldi įstaiga.

Ministerija nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktų ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 17, 18 ir 79¹ punktų reikalavimais, nes sutartis, kurių suma 614,0 tūkst. Lt, su kitais subjektais – valstybės institucijomis, įgaliotomis išlaikyti valstybės etalonus, pasirašė ne ministerija, o jai pavaldi įstaiga Valstybinė metrologijos tarnyba, ir skirtus asignavimus suplanavo nepaskirstydama jų pagal išlaidų ekonominę paskirtį. Pažymėtina, kad ministerija kitiems subjektams skirtus asignavimus 2011 m. gruodžio 19 d. perskirstė pagal išlaidų

²² Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymas, 1996-07-09 Nr. I-1452 (2006-06-22 Nr. X-717 redakcija).

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-05-27 nutarimas Nr. 518 (2003-06-09 Nr. 730 redakcija) „Dėl matavimo vienetų valstybės etalonų tvirtinimo, saugojimo ir naudojimo tvarkos bei matavimo vienetų valstybės etalonų ir valstybės institucijų, įgaliotųjų išlaikyti valstybės etalonus, sąrašų patvirtinimo“.

ekonominę paskirtį ir duomenis teisingai atskleidė Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2).

3. Vidaus kontrolės sistemos įvertinimas

Ūkio ministerijoje vidaus kontrolės sistema atitinka jai keliamus reikalavimus ir sukurta taip, kad užtikrintų pagrindinius jai keliamus tikslus; pagrindinės vidaus kontrolės procedūros sukurtos atsižvelgiant į vidaus kontrolės tikslą, veiklos riziką, vidaus kontrolės pastovumą ir jos atlikimo sąnaudas, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos būklę ir kitus vidaus kontrolės kriterijus, o atliktos audito procedūros įrodė, kad vidaus kontrolės sistema veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis, todėl vidaus kontrolę vertiname gerai.

4. Rekomendacijos

Ūkio ministerija ir jai pavaldžios įstaigos dėl audito metu nustatytų neatitikimų ir teiktų rekomendacijų buvo informuotos žodžiu arba raštais (žr. priedą). Didžioji dalis klaidų atsirado dėl to, kad ministerija dalį biudžeto asignavimų kitiems subjektams finansuoti skyrė nesilaikydama teisės aktų, o išlaidas apskaitė pagal netinkamą ekonominės klasifikacijos straipsnį, dalį asignavimų pavaldžiai įstaigai kitoms paslaugoms įsigyti skyrė ne pagal patvirtintą programos sąmatą, o sudarydama su ja priemonės vykdymo sutartį, pavaldžiose įstaigose registruojant ilgalaikį turtą, pajamas ir sąnaudas nesivadovauta VSAFAS – ais, prekės ir paslaugos įsigytos nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų.

Pažymime ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų pažangą, nes nustatyti trūkumai ištaisyti ir pateiktos rekomendacijos įgyvendintos iki metinių finansinių ataskaitų sudarymo:

- Ministerija kitiems subjektams skirtus asignavimus (614,0 tūkst. Lt) 2011 m. gruodžio 19 d. perskirstė pagal išlaidų ekonominę paskirtį ir duomenis teisingai atskleidė Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2011 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (formoje Nr. 2) ir su kitais subjektais pasirašė 2012 metų biudžeto lėšų naudojimo sutartis.
- Ministerija lėšas pavaldžiai įstaigai Valstybinei ne maisto produktų inspekcijai 2012 m. suplanavo pagal programų sąmatos teisingą biudžeto išlaidų funkcinę klasifikaciją.
- Lietuvos tekstilės institutas pagal 2011 m. gruodžio 30 d. buhalterinę pažymą Nr. 10311 įgyvendindamas mūsų pateiktą rekomendaciją, ilgalaikio turto vienetus (124 vnt.- 10,7 tūkst. Lt sumai), kurių kiekvieno vertė mažesnė už minimalią 1000,00 Lt vertę iš ilgalaikio turto grupės perkėlė į ūkinio inventoriaus grupę. Pagal 2011 m. gruodžio 30 d. buhalterinę pažymą Nr. 10312

patikėjimo teise gautą ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį 6,8 tūkst. Lt vertės turtą užregistravo atitinkamose balansinėse sąskaitose bei ištaisė kitas audito metu nurodytas klaidas ir neatitikimus.

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

2-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Vida Balčiūnienė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Dėl Ūkio ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ priedas

1 lentelė. Raštai Ūkio ministerijai ir pavaldžiai įstaigai

Eil. Nr.	Įstaiga	Adresas	Antraštė	Registracijos data	Dokumento Nr.
1.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38/ Vasario 16-osios g. 2, 01104 Vilnius	Dėl audito strategijos ir audito metu nustatytų dalykų	2011-11-25	S-(20-2229)-2221
2.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38/ Vasario 16-osios g. 2, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2012-01-06	S-(20-2229)-31
3.	Ūkio ministerija	Gedimino pr. 38/ Vasario 16-osios g. 2, 01104 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų dalykų	2012-06-27	S-(20-2229)-1545
4.	Valstybinė metrologijos tarnyba prie Ūkio ministerijos	Algirdo g. 31, 03219 Vilnius	Dėl nustatytų dalykų	2011-11-25	S-(20-2229)-2223
5.	Viešųjų pirkimų tarnyba	Kareivių g. 1, 08221 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų klaidų, pažeidimų ir neatitikimų	2012-06-27	S-(20-2229)-1547
6.	Nacionalinis akreditacijos biuras prie Ūkio ministerijos	Algirdo g. 31, 03219 Vilnius	Dėl audito metu nustatytų klaidų, pažeidimų ir neatitikimų	2012-06-27	S-(20-2229)-1544

Šaltinis – Valstybės kontrolė

2 lentelė. Ūkio ministerijos ir pavaldžių įstaigų raštai apie rekomendacijų įgyvendinimą

Eil. Nr.	Įstaiga	Įstaigų raštai		
		Data	Nr.	Antraštė
1.	Ūkio ministerija	2011-12-21	(3.15-06)-3-6821	Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijoje atliktos korupcijos rizikos analizės rekomendacijų įgyvendinimo
2.	Ūkio ministerija	2011-12-29	(33.2-05)-3-7008	Dėl valstybinės metrologijos tarnybos skiriamų asignavimų kitiems ūkio subjektams
3.	Valstybinė metrologijos tarnyba	2011-12-22	S-1271-(1.11.)	Dėl valstybės biudžeto lėšų, skiriamų kitiems subjektams, planavimo ir apskaitos
4.	Ūkio ministerija	2012-03-23	(6.18-07)-3-1577	Dėl audito metu nustatytų dalykų

Šaltinis – Valstybės kontrolė